

NOKIAN KAUPUNGIN
YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN
VALVONTASUUNNITELMA 2016-2020

Sisällys

1.	Johdanto	2
2.	Ympäristön pilaantumisen riskit Nokian alueella	3
2.1	Yleistä Nokiasta	3
2.2	Vesistöt ja pohjavesi	3
2.3	Ilmanlaatu ja siihen vaikuttavat tekijät	4
2.4	Melu ja värinä sekä niihin vaikuttavat tekijät	5
2.5	Pilaantuneet maa-alueet	6
2.6	Luonnonsuojelu sekä kasvillisuus ja eläimistö	6
3.	Valvonta	7
3.1	Valvonnan tavoitteet	7
3.2	Valvontaluokat ja riskinarviointi	7
3.3	Valvontaohjelma	9
3.4	Valvontaprojektit	9
3.4	Muu valvonta	9
3.4.1	Jätelain valvontatehtävät	9
3.4.2	Vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmät	10
3.4.3	Maa-ainelain mukainen valvonta	10
3.4.4	Eläinsuojien valvonta	11
3.4.5	Kemikaalilainsäädännön valvonta	11
3.4.6	Erytisen häiritsevää melua aiheuttavien toimintojen ilmoitusten käsittely	11
3.4.7	Koeluontoisen toiminnan ilmoitusten käsittely	11
3.4.8	Ympäristönsuojelumääräysten valvonta ja päätökset poikkeushakemuksista	12
3.4.9	Vesilain mukainen valvonta	12
3.4.10	Vesihuoltolain mukainen valvonta	12
3.4.11	Maastoliikennelain mukainen valvonta	12
4.	Valvontaviranomaiset	13
4.1	Henkilöstöressurit	13
4.1.1	Delegointi	13
4.2	Viranomaisten välinen yhteistyö	14
4.3	Tietojärjestelmät	15
4.4	Maksullisuus	16
5.	Valvontasuunnitelman seuranta	16

1. Johdanto

Vuonna 2014 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen säännöllistä valvontaa varten suunnitelma. Valvontasuunnitelman laatimisesta ja sen sisällöstä säädetään ympäristönsuojelulain lisäksi valtioneuvoston asetuksessa ympäristönsuojelusta (713/2014). Valvontasuunnitelmaan on sisällyttävä tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valvontaan kuuluu ympäristönsuojelulainsäädännön ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta. Tämän lisäksi keskeistä lainsäädäntöä ovat mm. jätelainsäädäntö ja kemikaalilainsäädäntö.

Nokian ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma kattaa ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen suunnitelmallisen valvonnan. Lisäksi suunnitelma koskee myös muita ympäristön pilaamisriskiä aiheuttavia toimintoja, joissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii valvontaviranomaisena.

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta on valvontasuunnitelmaa täydentämään laadittava lisäksi valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Koska valvontaohjelma sisältää laitoskohtaisia valvontatietoja, on kyseessä ei-julkinen asiakirja.

2. Ympäristön pilaantumisen riskit Nokian alueella

2.1 Yleistä Nokiasta

Nokia on kasvava, noin 33.000 asukkaan teollisuuskaupunki Pyhäjärven rannalla. Kaupunki sijaitsee noin 15 km etäisyydellä Tampereen keskustasta kolmen valtatieen solmukohdassa. Lisäksi kaupunkia halkoo Tampere-Pori rautatie sekä Nokianvirta, joka jakaa kaupungin kahtia.

Nokian pinta-ala on 358 km², josta vesistöjä on 59 km². Vuoden 2012 alussa Nokialla oli noin 1.700 yritystä ja yli 11.000 työpaikkaa. Työpaikoista noin 40 % on teollisuus- ja rakentamissektoreilla ja noin 58 % palvelusektoreilla.

2.2 Vesistöt ja pohjavesi

Vedenhankinnan kannalta suurimmat riskit kohdistuvat Maatianharjun-Viikinharjun pohjavesialueeseen sekä Vihnusjärveen, jonka vedestä tehdään tekopohjavettä Viikinharjussa. Viikinharjun pohjavesialueen suurimpana riskinä koettu Häpesuon vanha kaatopaikka-alue kunnostetaan 2015 – 2017. Maatianharjun ja Vihnusjärven osalta suurimpina riskeinä koetaan kemikaalionnettomuus Nokian valtatiellä tai Valtatie 3:lla Pitkäniemen ja Kolmenkulman liittymien välisellä tieosuudella. Vihnusjärven ja sitä kautta Nokian vedenhankintaa koskettava ongelma on Melon voimalaitoksen lyhytaikaissäännöstelyn aiheuttama säännöllinen veden virtaus Pyhäjärvestä Vihnusjärveen. Ongelma korostuu kesäisin voimakkaiden sinileväesiintymien aikaan sekä esimerkiksi poikkeuksellisten jätevesipäästöjen aiheuttaessa Pyhäjärven veden laadun tilapäistä heikkenemistä.

Nokian kaupungin alueella yhtyy kolme laajaa reittivesistöä: Näsijärven, Vanajaveden sekä Ikaalisten reitit, jotka yhtyvät Kulovedellä Nokian länsiosassa. Reittivesien lisäksi Nokialla on noin 60 muuta järveä. Jokia ja puroja on puolen tusinaa, joista ainakin Pinsiön-Matalusjoessa sekä Laajanojassa ja Kyyninojassa on luontainen taimenkanta. Myös Vihnusjärveen laskevassa Myllypurossa saattaa elää taimenta. Pinsiön-Matalusjoki ja Myllypuro kuuluvat lisäksi Suomen Natura 2000-verkoston.

Nokialla reittivesistöjä kuormittavat lähinnä teollisuuden ja yhdyskunnan jätevedet sekä taajaman hulevedet. Nokian alueen ulkopuolella reittivesistöihin tulee myös runsaasti kuormitusta haja-asutuksesta sekä maa- ja metsätaloudesta. Muiden Nokian järvien kuormitus on peräisin lähinnä haja-asutuksesta sekä maa- ja metsätaloudesta. Lisäksi Vihnusjärveä kuormittaa myös tienpito sekä taajaman – mm. Kankaantaan ja Myllypuron teollisuusalueiden - hulevedet.

Laajanojaa ja Kyyninojaa kuormittavat lähinnä taajaman hulevedet, joiden haitta-aineet ovat pääosin peräisin liikenteestä, asutuksesta ja teollisuudesta. Kyyninojaa kuormittavat

lisäksi Koukkujärven jätteenkäsittelykeskuksen suotovedet, joiden määrä ja haitta-ainepitoisuudet ovat kuitenkin vähentyneet vuoden 1992 jälkeen, kun pääosa kaatopaikkavesistä viemäroitiin Kullaanvuoren jätevedenpuhdistamolle.

Nokian alueella sijaitsevien vesistöjen veden laatua tarkkaillaan säännöllisesti Nordkalk Oy:n, Nokian Vesi Oy:n, ympäristönsuojeluyksikön sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta. Ympäristölupavelvollisten laitosten toimesta tarkkailu suoritetaan ns. yhteistarkkailuna reittivesistöissä. Suurimman osan tutkimuksista suorittaa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Vedenlaatututkimusten lisäksi Nokian alueella on kesäisin viisi leväseurantapistettä.

2.3 Ilmanlaatu ja siihen vaikuttavat tekijät

Nokian ilmaa kuormittavat lähinnä teollisuus, energian tuotanto ja liikenne. Lisäksi ilmaa kuormittavat pölypäästöillään kallion louhinta ja murskaus varsinkin Pohjois-Nokiolla sekä jätevedenpuhdistamoiden ja –pumppaamoiden sekä kaatopaikan päästöt mukaan lukien hajupäästöt.

Teollisuuden suurimmat päästöt loppuivat sellutehtaan myötä ja muunkin teollisuuden osalta päästöt ovat viime vuosikymmeninä vähentyneet. Suurin osa teollisuudenkin päästöihin liittyy tavalla tai toisella energiantuotantoon. Muut merkittävät teollisuudesta aiheutuvat ilmapäästöt ovat liuotinpäästöt (VOC) sekä hajupäästöt varsinkin Nokian keskustassa.

Nokian ilman laatu on parantunut huomattavasti kun suuremmissa energiantuotantoyksiköissä siirryttiin hiilen ja öljyn käytöstä maakaasun käyttöön öljyn jäädessä lähinnä varapolttoaineeksi. Tällä hetkellä sekä kaukolämmön että teollisuuden höyryn tuotannossa ollaan siirtymässä pääosin kiinteiden polttoaineiden (pelletti, hake, turve) käyttöön maakaasun kustannuksella. Tämä tulee lisäämään energiantuotannon päästöjä hieman nykyisestä.

Pientalojen suosituimmaksi lämmitysmuodoksi on noussut maalämpö. Sähkölämmitys on uusissa kohteissa jo selvästi harvinaisempi ja muut lämmitysmuodot marginaalisia. Oheislämmitys sekä saunanlämmitys puilla lisää paikallisesti haitta-aineita ilmassa.

Liikenne aiheuttaa suuren osan Nokian ilmapäästöistä. Kolme valtatieä ja teollisuutta palveleva raskas liikenne yhdessä kasvavan asukasmäärän ja laajenevan yhdyskuntarakenteen kanssa lisää liikenteestä aiheutuvia päästöjä myös tulevaisuudessa.

Ilmaa kuormittavien rikkidioksidi- ja typpioksidien pitoisuudet ilmassa Nokiolla eivät ole ylittäneet raja-arvoja yli kahteenkymmeneen vuoteen sellunvalmistuksen loputtua. Tämän vuoksi ilman laadun jatkuvaa mitatustakaan ei pidetä tarpeellisena. Suurin osa ilmaan joutuvista typen oksideista tulee nykyään liikenteestä. Oksidipäästöjen lisäksi Nokian ilmaa kuormittavat hiukkaset, joiden määrä ilmassa erityisesti keväisin on suuri.

Hiukkaspitoisuutta ilmassa lisäävät mm. katupöly sekä rakentamisesta johtuva louhinta ja murskaus.

2.4 Melu ja tärinä sekä niihin vaikuttavat tekijät

Nokialla melua aiheuttavat pääasiassa teollisuus, liikenne, rakentaminen, kallionotto ja murskaus sekä ampuma- ja moottoriradat. Tilapäistä melua aiheutuu myös erilaisista musiikki- ym. tapahtumista varsinkin kesäaikaan.

Teollisuuden melukuormitusta esiintyy Nokian keskustassa ja Siurossa sijaitsevien tehtaiden ympäristössä. Suurilla teollisuuslaitoksilla sekä suuremmilla energiantuotantoyksiköillä on ympäristölupa, joissa on melua koskevia määräyksiä, minkä vuoksi teollisuuden aiheuttamat melualueet ovat hyvin tiedossa.

Tampere-Pori -rata, jolla on henkilö- ja tavaraliikennettä, kulkee kaupungin halki itä-länsisuunnassa. Rautatien varrella on paljon asutusta, minkä vuoksi ratamelua on selvitetty paljon. Valtateiden lisäksi keskusta-alueella sekä suurilla kokoojakaduilla liikennemäärät ovat kasvaneet jatkuvasti. Tästä johtuen myös liikenteestä aiheutuvan melun haitta on lisääntynyt. Sekä rata- että tieliikenteen meluhaittoja on pyritty vähentämään kaavoituksella ja rakenteellisilla meluntorjuntatoimilla. Melun lisäksi rata- ja tieliikenne saattavat aiheuttaa myös tärinää ympäristössään.

Rakentaminen aiheuttaa yleensä tilapäistä meluhaittaa ympäristöönsä. Melun vaikutuksia pyritään vähentämään mm. ympäristönsuojelumääräyksillä sekä meluilmoituksista annettavien päätösten ehdoilla. Rakentamiseen kuuluu monin paikoin olennaisena osana kallion louhinta ja murskaus. Lisäksi varsinkin Pohjois-Nokialla on useita laajempia pitkäaikaisia kallionottoalueita, joiden melu ja tärinä koetaan aika ajoin häiritsevänä koko Pohjois-Nokian alueella.

Nokialla sijaitsee kaksi ampumarataa – pienehkö kiväärirata Siurossa sekä suuri keskusampumarata Turuntien ja Taivalkunnan välisellä alueella. Kummankin ampumaradan melua pyritään vähentämään erilaisilla rakenteellisilla meluntorjuntatoimilla sekä varsinaiseen ampumatoimintaan liittyvillä toimenpiteillä kuten äänenvaimentimilla tai aliäänipatruunoilla. Keskusampumaradan melualue on laaja ja se on otettava huomioon kaavoituksessa. Kummallakin radalla on ympäristölupa, jossa on määräyksiä koskien meluntorjuntaa.

Pohjois-Nokialla Porintien ja Koukkujärven jätteenkäsittelykeskuksen välisellä alueella sijaitsee useita erilaisia moottoriratoja. Näistä melun kannalta ongelmattomia ovat Nokian Renkaat Oyj:n testirata sekä ajoharjoitteluratasäätöön rata. Varsinainen autourheilurata sijaitsee testiradan sisällä. Lisäksi alueella on motocrossrata sekä lopetettu speedwayrata, joka tullaan ottamaan lähiaikoina uudelleen käyttöön. Moottoriurheiluradoilla on ympäristöluvat, joissa toimintaa on rajoitettu varsinkin kesäaikana meluhaittojen vuoksi.

2.5 Pilaantuneet maa-alueet

Maaperän tilan tietojärjestelmässä on Nokialta 84 kohdetta. Näiden kohteiden maaperä on joko tutkitusti pilaantunutta tai alueella on maaperän pilaantumisen kannalta riskialtista toimintaa. Suurin osa pilaantumisista on tapahtunut vähitellen kiinteistöllä harjoitetun toiminnan aikana. Osa pilaantumisista johtuu puolestaan äkillisestä öljy- ym. vahingosta. Osa pilaantumista aiheuttavista toiminnoista on jo loppunut ja alueiden kunnostustarve noussut esille suunniteltaessa alueille uusia maankäyttömuotoja.

Pilaantuneita maa-alueita on viime vuosien aikana kunnostettu, mikäli pilaantumisen taso tai alueen nykyinen käyttö on kunnostuksen mahdollistanut. Kunnostuksia tullaan myös jatkamaan varsinkin keskusta-alueella, jotta keskeisiä alueita saadaan rakentamiskäyttöön. Vuosien 2015 – 2017 välisenä aikana tullaan mm. kunnostamaan vuonna 1964 käytöstä poistettu Häpesuon kaatopaikka, joka sijaitsee pohjavesialueella

Pilaantuneita maa-alueita löytyy ja syntyy jatkuvasti lisää. Lupamenettelyn ja valvonnan kautta tulee pilaantuneiden alueiden määrä kuitenkin laskemaan. Muiden kuin lupavelvollisten toimintojen tarkempi ohjeistaminen ja valvonta vähentäisivät myös pilaantumisen riskiä.

2.6 Luonnonsuojelu sekä kasvillisuus ja eläimistö

Nokiolla on kuusi Natura 2000-verkostoon kuuluvaa aluetta, joista pääosa on jo muodostettu luonnonsuojelualueiksi. Lisäksi Nokiolla on erillisiä luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja luonnonsuojelualueita, luontotyyppejä, luonnonmuistomerkkejä, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja sekä liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Varsinaisesti suojeltujen kohteiden lisäksi Nokian luonnosta löytyy mm. luokiteltuja arvokkaita kallioalueita sekä uhanalaisia ja harvinaisia eläin- ja kasvilajeja. Keväisin ja syksyisin kaupungin alueella pysähtyy useiden eri lajien muuttolintuja muuttomatallaan.

Luonto reagoi ympäristössä tapahtuviin muutoksiin herkästi. Kuormituksen vaikutuksesta voivat useat kasvi- ja eläinlajit taantua tai jopa kadota. Toisaalta luonto reagoi myös kuormituksen vähenemiseen - esimerkiksi teollisuuden ilmapäästöjen vähenemisen seurauksena on mm. keskusta-alueelta aiemmin kadonneita jäkälälajeja palannut. Määrävin tekijä keskusta-alueella onkin nyt liikenne päästöineen.

Harvinaisia ja uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja uhkaa myös yhdyskunnan laajeneminen nykyään luonnontilaisille alueille. Mm. Pohjois-Nokialle on kaavoitettu laajoja teollisuusalueita, joiden alta louhitaan merkittävät määrät kalliota. Vuosikymmeniä kestävä louhinta- ja murskaustoiminnat aiheuttavat myös merkittävää melua alueella. Kaakkurijärvien Natura 2000-alueen luontoarvojen suojelemiseksi on kallionottoa koskeviin ympäristölupiin kirjoitettu kesäaikaisia rajoituksia melua koskien. Samalla alueella sijaitsevat myös kaikki Nokian moottoriradat, joiden ympäristöluvissa on myös lukuisia melua koskevia rajoituksia.

3. Valvonta

3.1 Valvonnan tavoitteet

Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja jo tapahtuneesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen rajoittaminen ja korjaaminen. Valvonnan avulla varmistetaan, että toiminnanharjoittajat noudattavat ympäristölainsäädäntöä ja mahdollisia lupamääräyksiä. Lisäksi edistetään meluntorjuntaa, tarkkaillaan haitallisten kemikaalien käyttöä ja huolehditaan, että jätteiden keräys, kuljetus ja käsittely toimivat lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Valvonnalla ja tarkastuksilla välitetään myös tietoa lainsäädännön vaatimuksista ja toiminnan ympäristövaikutuksista.

Lakien ja lupamääräysten noudattamista valvotaan määräaikaistarkastuksin sekä tarkastamalla toiminnanharjoittajalta saadut vuosiyhteenvedot ja muut raportit. Tarkastuksia tehdään tarvittaessa myös mm. poikkeustilanteiden tai valitusten johdosta tai jos toiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tarkastuksista laaditaan pöytäkirja.

Tarkastuksen johdosta ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin mahdollisesti havaittujen puutteiden oikaisemiseksi. Toimenpiteitä ovat neuvottelu, kehoitus ja tarvittaessa hallintopakkeineet. Valvontaviranomainen voi myös keskeyttää toiminnan, jos toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, jollei haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää.

Akuutteihin valvontatapauksiin, kuten ympäristövahinkoihin, häiriötilanteisiin sekä havaittuihin tai epäiltyihin lainvastaisiin tekoihin reagoidaan mahdollisimman nopeasti.

3.2 Valvontaluokat ja riskinarviointi

Valvonta jakautuu suunnitelmallisesti valvottaviin lupavelvollisiin tai rekisteröitäviin toimintoihin sekä muihin, mm. ympäristönsuojelulain, jätelain tai kemikaalilainsäädännön perusteella valvottaviin laitoksiin.

Suunnitelmallisesti valvottavia kohteita on toimialueella vuonna 2016 yhteensä 63 kpl. Ympäristölupavelvollisia laitoksia tai toimintoja on 50 kpl. Lupavelvollisissa laitoksissa on mukana myös joitakin eläinsuojia tai jakeluasemia, joilta on toistaiseksi jätetty lupaa vaatimatta 2000- luvulla tehdyn ympäristölupatarpeen harkinnan perusteella.

Rekisteröityjä laitoksia (asfalttiasemat sekä useimmat jakeluasemat ja energiantuotantolaitokset) on 13 kpl. Osa ympäristöluvallisista toiminnoista siirtyy lähivuosina rekisteröitävien toimintojen piiriin lainsäädännön määrittelemän siirtymäajan loppuessa. Rekisteröityä toimintaa valvottaessa käytetään hyväksi toimialakohtaisia asetuksia.

Muut kuin ympäristölupavelvolliset tai rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluvat valvontakohteet tullaan päivittämään valvontasuunnitelmaan vuoden 2016 aikana.

Kohteiden tarkastustiheys on määritelty toimiala/laitoskohtaisesti ympäristöriskin arvioinnin perusteella. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset ja -riskit, päästöt, tarkkailutiedot, aiemmat valvontatiedot sekä toiminnasta saapuneet valitukset. Valvontaa kohdennetaan enemmän niihin laitoksiin, joiden ympäristövaikutukset ja arvioidut riskit ovat suurimmat.

Laitokset on riskinarvion perusteella jaoteltu tarkastettaviksi 1-5 vuoden välein. Vuosittain tarkastetaan keskimäärin 15 laitosta.

Taulukkoon 1 on kuvattu laitosten tarkastusvälit toimialoittain. Taulukko sisältää sekä ympäristöluvanvaraisia että rekisteröitäviä toimintoja.

Taulukko 1. Laitosten lukumäärä ja tarkastusvälit vuosissa toimialoittain

Toiminta	Tarkastusväli (1/n)	Kohteita (kpl)
Metsäteollisuus	1/3	-
Metalliteollisuus	1/3	-
Energiantuotanto	1/5	8
Jakeluasemat/ kemikaalien varastointi	1/5	12
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	1/3	3
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	1/1	11
Mineraalituotteiden valmistus	1/3	3
Nahan tai tekstiilien tuotanto tai käsittely	1/3	-
Elintarvikkeiden valmistus	1/3	1
Eläinsuojat	1/5	9
Liikenne	1/3 - 1/5	4
Jätteiden hyödyntäminen ja käsittely	1/1 - 1/5	7
Ampumarata	1/3- 1/5	2
Huvivenesatama	1/5	2
Asfalttiasema	1/3	1
Kemiallinen pesula	1/5	-
Muu toiminta	1/1 - 1/5	-
Yhteensä		63

Yksittäisen laitoksen tarkastustiheyttä voidaan kohdekohtaisesti harventaa tai tihentää tapauskohtaisen arvioinnin perusteella. Mikäli toiminta ei kuulu mihinkään edellä mainitusta kohderyhmistä, määritellään tarkastustiheys tapauskohtaisesti.

Lupavelvollisen toiminnan aloittavien laitosten osalta ensimmäinen suunnitelmallinen tarkastus tehdään ennen toiminnan aloittamista. Toiminnan loputtua tehdään tarvittaessa lopputarkastus.

Ensisijaisesti suunnitelmallisten tarkastusten ajankohta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa yhteistyössä. Muissa tapauksissa tarkastuksesta ilmoitetaan toiminnanharjoittajalle

hyvissä ajoin ennen tarkastusta. Samalla toiminnanharjoittajalle ilmoitetaan tarkastuksella käsiteltävät asiat ja miten toiminnanharjoittajan tulee varautua tarkastukseen.

3.3 Valvontaohjelma

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta laaditaan vuosittain päivitettävä valvontaohjelma.

Valvontaohjelma sisältää tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista.

Valvontaohjelma sisältää yksityiskohtaisemman taulukon, johon on eroteltu kyseisenä vuonna tarkastettavat laitokset. Valvontaohjelman mukainen valvonta on lupa- ja rekisteröintivelvollisten toimintojen osalta maksullista. Koska valvontaohjelma sisältää tietoja laitosten valvonnasta, on kyseessä ei-julkinen asiakirja.

Valvontaohjelman toteutumisesta raportoidaan vuosittain rakennus- ja ympäristölautakunnalle.

3.4 Valvontaprojektit

Laitoksia ja toimintoja, jotka eivät ole ympäristöluvanvaraisia tai jotka eivät muusta syystä raportoi ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista, voidaan valvoa esim. ajoittain toteutettavilla projekteilla.

Valvontakäynnit, kyselyt ja selvitykset voidaan kohdistaa esimerkiksi tiettyyn toimialaan tai toimintoon (esim. jätevesiasetuksen valvonta, kemikaalilainsäädännön valvonta, pienet eläinsuojat) tai kunnan alueeseen. Myös ympäristölupavelvollisia laitoksia voidaan tarkastaa projektiluonteisesti esim. silloin, kun lainsäädännössä annettujen uusien määräysten toimeenpano aika lähestyy.

Valvontaprojekteista voidaan tarvittaessa tiedottaa etukäteen esim. kirjeitse tai kaupungin Internet- sivuilla, jotta saadaan tietoa välitettyä laajemmin koko toimialalle tai asiaankuuluville kiinteistöille. Toimintaa koskevia tietoja voidaan pyytää tarkastuksen yhteydessä, kirjallisesti lomakkeilla tai puhelimitse suoritettulla kyselyllä.

3.4 Muu valvonta

Suunnitelmallisen valvonnan ja valvontaprojektien lisäksi ympäristönsuojeluyksikkö suorittaa myös muuta valvontaa laitoksissa, kiinteistöillä ja maastossa. Esim. vuoden 2015 aikana ympäristönsuojeluyksikkö on suorittanut noin 100 tarkastuskäyntiä. Lisäksi tehtäviin kuuluu kuntalaisten ja yritysten neuvonta. Valvontaa suoritetaan mm. seuraaville toiminnoille:

3.4.1 Jätelain valvontatehtävät

Jätelain valvontatehtäviin kuuluu runsaasti valvonnan resursseja. Tehtäviin kuuluvat mm. roskaantumiseen liittyvät tarkastukset ja kehotukset sekä mahdollisten asiaan liittyvien

hallintopakkoasioiden valmistelu. Roskaantumiseen liittyviä tarkastuksia ja tarvittaessa niihin liittyviä puhdistamiskehotuksia tehdään vuosittain 10-20 kpl.

Lisäksi ympäristönsuojeluyksikköön tulee säännöllisesti yhteydenottoja liittyen jätteiden pienimuotoiseen hyödyntämiseen maanrakentamisessa (yleisimmin betoni-, tiili- tai asfalttijäte). Alle 50 m³ betoni- ja tiilijätettä tai alle 500 m³ asfalttijätettä saa tietyillä edellytyksillä hyödyntää ympäristönsuojeluyksikön hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Tätä suuremmat hyödyntämissuunnitelmat valmistellaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle ympäristölupatarpeen arviointia varten. Eräät jätteiden hyödyntämishankkeet kuuluvat ns. Mara-asetuksen (Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa 591/2006) soveltamisalaan, jolloin jätteitä voidaan hyödyntää ilmoittamalla hankkeesta Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Ympäristönsuojeluyksikkö käsittelee lisäksi jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta tehtävät ilmoitukset ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten. Muun valvonnan yhteydessä valvotaan myös, että jätteiden kuljettajat ovat ilmoittautuneet jätehuoltorekisteriin. Laitosvalvonnan yhteydessä valvotaan jätelain 121 § mukaisten vaarallisten jätteiden siirtoasiakirjojen olemassa oloa.

Ympäristönsuojeluyksikössä käsitellään myös kunnallisten jätehuoltomääräysten rikkomiseen liittyviä valitustapauksia ja annetaan neuvontaa jätehuoltomääräyksistä.

3.4.2 Vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmät

Jätevesien käsittelystä määritellään Valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011). Vuotta 2004 vanhempien jätevesijärjestelmien tulee täyttää asetuksen vaatimukset 15.3.2018 mennessä.

Ympäristönsuojeluyksikköä työllistävät jätevesijärjestelmiin liittyvien valitustapauksien lisäksi jätevesien käsittelyn yleinen neuvonta.

Ympäristönsuojeluyksikön toimesta tehdään myös tarpeen mukaan jätevesien käsittelyn selvityshankkeita rajatuilla alueilla, jolloin kiinteistöillä käydään tarkastus/ neuvontakäynnillä. Myös Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry suorittaa sopimuksen mukaan neuvontaprojekteja kunnan alueella.

Tarvittaessa annetaan lausuntoja kiinteistöjen jätevesien käsittelysuunnitelmista rakennuslupavaiheessa.

3.4.3 Maa-aineslain mukainen valvonta

Suurin osa maa-aineslain (555/1981) mukaisesti luvitetuista toiminnoista vaatii myös ympäristöluvan, jolloin kohteet on otettu huomioon suunnitelmallisessa valvonnassa (taulukko 1). Kohteissa, joissa ei tapahdu louhintaa tai murskausta ei kuitenkaan vaadita

ympäristölupaa, jolloin kyseisiä kohteita valvotaan ainoastaan maa-aineslain perusteella. Valvontaa suoritetaan vuosittaisella tarkastuksella ja tarkistamalla vuosiraportti. Kohteiden määrä on Nokiolla vähäinen.

Maa-ainesten ottoon liittyen tulee myös valituksia, jotka edellyttävät paikalla käyntiä ja valvontatoimenpiteitä.

3.4.4 Eläinsuojien valvonta

Pienten, ei-luvanvaraisten eläinsuojien valvonta liittyy enimmäkseen ns. nitraattiasetuksen (Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014) valvontaan. Asetuksen perusteella toiminnanharjoittajat tekevät ympäristönsuojeluviranomaiselle ilmoituksia lannan varastoinnista aumassa tai lannan levittämisestä erityistilanteissa. Lisäksi eläinsuojien lannanvarastoinnista, hulevesistä tai muista ympäristöasioista tulleiden valituksien perusteella tehdään vuosittain tarkastuksia.

3.4.5 Kemikaalilainsäädännön valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa kemikaalien käyttöolosuhteita niitä käsittelevissä laitoksissa kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti.

Eräiden rakennusmaalien ja -lakkojen sekä ajoneuvojen korjausmaalauksessa käytettävien tuotteiden liuotinpitoisuuksia rajoitetaan ns. tuote-VOC- asetuksella (837/2005). Asetusta valvotaan muun ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan, kuten laitosten määräaikaistarkastusten yhteydessä.

Tarkastuksilla valvotaan myös valtioneuvoston asetusta otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta (452/2009). Valvonta suoritetaan muun valvonnan yhteydessä.

3.4.6 Erityisen häiritsevää melua aiheuttavien toimintojen ilmoitusten käsittely

Erityistä melua aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valtaosa ilmoituksista koskee murskausta ja louhimista tai ulkoilmakonsertteja. Ilmoituksista tehdään vuosittain noin viisi päätöstä. Päätösten teko on delegoitu viranhaltijalle.

3.4.7 Koeluontoisen toiminnan ilmoitusten käsittely

Uuden tekniikan raaka- tai polttoaineen, valmistus- tai polttomenetelmän, puhdistuslaitteen, jätteen hyödyntämis- tai käsittelymenetelmän vaikutusten tai käyttökelpoisuuden selvittämiseksi voidaan toiminta aloittaa ilman ympäristölupaa. Toiminnasta tehdään ilmoitus ympäristölupaviranomaiselle, joka tekee asiasta päätöksen. Em. toimintojen määrä on vähäinen.

3.4.8 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta ja päätökset poikkeushakemuksista

Nokian kaupungin ympäristönsuojelumääräysten (hyväksytty 9.12.2013) tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Määräyksiä on annettu mm. kemikaalien varastointiin, ilmansuojeluun ja tilapäisen melun torjuntaan liittyvistä asioista. Ympäristönsuojeluyksikkö käsittelee vuosittain useita valitustapauksia, joihin liittyy ympäristönsuojelumääräyksiä rikkomista.

Lisäksi käsitellään hakemuksia ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamiseen, mihin liittyvät päätökset on delegoitu viranhaltijoille. Yleisin yksittäinen aihe on käytöstä poistetun maanalaisen öljysäiliön maahan jättäminen, mihin liittyviä päätöksiä annetaan vuosittain keskimäärin 2-3 kpl.

3.4.9 Vesilain mukainen valvonta

Vesilain mukaiseen valvontaan kuuluvat mm. vesistöjen rakentamiseen sekä pohja- ja pintaveden ottamiseen liittyvät tarkastukset sekä ojitusasiat. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee erimielisyydet, jotka aiheutuvat mm. ojan tekemisestä toisen maalle tai veden johtamisesta ojaan tai puroon toisen maalla. Ympäristönsuojeluyksikköön tulee vuosittain tarkastusta edellyttäviä yhteydenottoja tai valituksia liittyen ojitukseen tai niistä aiheutuviin haittoihin. Riita-asiat pyritään hoitamaan ensisijaisesti sovittelulla tai kehotuksin. Tarvittaessa valmistellaan asia rakennus- ja ympäristölautakunnan päätettäväksi.

3.4.10 Vesihuoltolain mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on vesihuoltolain (119/2001) mukainen valvontaviranomainen. Valvontaan kuuluu mm. yksittäisten, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen kehottaminen liittymään vesi- ja viemäriverkostoihin.

Ympäristönsuojeluyksikkö käsittelee lisäksi vesihuoltolain 11 § ja 17 c §:n mukaiset vapautushakemukset viemäri-, vesi- tai hulevesiverkostosta. Vapautushakemusten käsittely edellyttää huolellista kohteeseen tutustumista, tarkastusta kohteeseen sekä tarvittavien lausuntojen pyytämistä. Vapautuspäätösten tekeminen kiinteistön erillisten rakennusten osalta on delegoitu viranhaltijalle, muilta osin asiat valmistellaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle päätettäväksi. Vapautuspäätöksiä käsitellään useita vuodessa.

3.4.11 Maastoliikennelain mukainen valvonta

Maastoliikennelain mukaiseen valvontaan kuuluu mm. moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoitukseen myönnettyjen lupien valvonta sekä moottorikelkkareittisuunnitelmien hyväksyminen ja niiden valvonta.

Nokiassa on kaksi maastoliikennelain (1710/1995) mukaan myönnettyä lupaa maastoajolle. Ympäristönsuojeluyksikkö saa myös vuosittain ilmoituksia luvattomasta maastoajosta. Ilmoitusten perusteella tehdään aina tarkastus, mutta valvonta on haasteellista, koska

toimijoita ei yleensä saada selville. Luvattomasta maastoajosta tehdään tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille.

4. Valvontaviranomaiset

4.1 Henkilöstöresurssit

Ympäristönsuojeluyksikössä on 3 virkaa. Valvonnan resursseja käytetään paitsi ympäristölupavelvoitusten ja rekisteröitävien laitosten suunnitelmalliseen valvontaan, myös kappaleissa 3.3 - 3.4 selostetun mukaisesti ympäristönsuojelulain, jätelain, maa-aineslain, hajajätevesilain ym. valvontaan sekä lupa- ja ilmoitusmenettelyjen hoitamiseen.

Ympäristönsuojelutarkastajan työajasta noin 70 % kuuluu valvontasuunnitelmassa kuvailtuihin tehtäviin. Ympäristönsuojelupäällikön työajasta em. tehtäviin kuuluu noin 50 % ja ympäristönsuojelusuunnittelijan työajasta noin 10-20 %.

Valvonnan lisäksi resursseja tarvitaan mm. ympäristölupapäätösten valmisteluun, erilaisiin lausuntoihin, ympäristön tilan seurantaan, kestävän kehityksen edistämiseen, hallinnollisiin tehtäviin sekä neuvontaan.

4.1.1 Delegointi

Tehokas valvontatoiminta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille esim. tilanteissa, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin.

Valvonnan käytännön järjestämisen vuoksi rakennus- ja ympäristölautakunta on delegoinut ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaa viranhaltijoille seuraavasti:

- lupa-asian siirtäminen (YSL 36 §)
- seurantaa ja tarkkailua koskevien suunnitelmien hyväksyminen (YSL 64 §)
- tarkkailumääräysten muuttaminen (YSL 65 §)
- luvan rauettaminen (YSL 88 §)
- määräajan pidentäminen (YSL 91 §)
- luvan selventäminen (YSL 92 §)
- YSL 118-120 §:ien mukaisten ilmoitusten käsittely (YSL 122 §)
- tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus (YSL 172 §, JL 122 - 123§, VL 14 luku 3 §, MAL 14 §)
- kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan YSL 175 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen kiellon tai määräyksen antaminen tai YSL 181 §:ssä tarkoitetun keskeytyksen suorittaminen (YSL 182 §)

- ilmoituksen tekeminen poliisille esitutkintaa varten (YSL 188 §, JL 136 §, VL 14 luku 2 §)
- poikkeuksen myöntäminen yksittäistapauksessa kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä (YSL 202 §)
- väliaikaisen määräyksen antaminen koskien rikkomusta tai laiminlyöntiä kiireellisissä tapauksissa (JL 126 §)
- vesihuoltovapautushakemusten käsittely, mikäli hakemus koskee vain kiinteistön osaa (esim. yhtä rakennusta) (VHL 11 §, 17c §)
- ottamisen keskeyttäminen (MAL 15 §)

4.2 Viranomaisten välinen yhteistyö

Ympäristönsuojeluyksikkö tekee tarvittaessa yhteistyötä mm. Pirkanmaan ELY-keskuksen, terveydensuojeluviranomaisen (PIRTEVA) , rakennusvalvonnan, alueellisen jätehuoltojaoston, Pirkanmaan pelastuslaitoksen tai Tukesin kanssa.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan ELY-keskuksen valvomien laitosten tarkastuskäynneille. ELY- keskuksen valvontakohteista saapuvat vuosiraportit tai muu materiaali tallennetaan Facta- sovellukseen.

Valvontayhteistyötä tehdään myös pilaantuneiden maiden puhdistamisasioissa ja onnettomuustilanteissa. Tarvittaessa ELY-keskukselta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksiin. Erityisosaamista vaativissa tapauksissa voidaan ELY:lta pyytää asiantuntija-apua.

Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö (PIRTEVA)

Ympäristöterveydenhuollon kanssa voidaan tarvittaessa tehdä yhteinen tarkastus, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan terveyshaittaa. Tällaisia tapauksia voivat olla mm. savu-, melu- tai haittaeläinvalitukset.

Terveydensuojeluviranomaiselta pyydetään ympäristönsuojelulain 42 § mukaisesti lausunto kaikkiin ympäristölupahakemuksiin.

Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemuksiin annetaan pyydetessä ympäristönsuojeluyksikön kommentit tai lausunto. Lupavaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvaatimusten huomioiminen jo laitosta rakennettaessa

ja se, että tarvittavat luvat on haettu. Lisäksi tarvittaessa annetaan kommentteja kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tai eläinsuojien rakentamista koskeviin suunnitelmiin.

Kiinteistöjen hulevesiasioihin ja ulkovarastointiin liittyvien tapausten osalta keskustellaan tapauskohtaisesti vastuunjaosta ja tehdään tarvittaessa yhteistarkastuksia.

Alueellinen jätehuoltojaosto

Alueellisen jätehuoltojaoston kanssa tehdään yhteistyötä jätehuollon valvonnassa esim. kiinteistökohtaiseen jätteen keräilyyn liittymättömien kiinteistöjen kohdalla. Lisäksi yhteistyötä on jätehuoltomääräysten valvontaan ja yleiseen jätehuollon kehittämiseen liittyen.

Pirkanmaan pelastuslaitos

Onnettomuuksissa, joista voi koitua ympäristön pilaantumisvaara, pelastuslaitos ottaa yhteyttä ympäristönsuojeluyksikköön. Onnettomuustilanteissa harkitaan tapauskohtaisesti tarvittavat valvonta- ja jälkiseurantatoimenpiteet.

Tarvittaessa pelastuslaitokselta pyydetään lausuntoa ympäristölupahakemuksiin tai valvonnassa esille tulleisiin puutteisiin kohteissa, joissa varastoidaan kemikaaleja tai öljytuotteita. Pelastuslaitos voidaan pyytää myös tarvittaessa ympäristölupatarkastukselle mukaan.

Tukes

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan Tukesin valvomien laitosten tarkastuskäynneille. Mikäli ympäristönsuojeluyksikön omalla tarkastuksella todetaan Tukesin kemikaalilainsäädännön valvonnan piiriin sisältyviä puutteita tuotteissa, ilmoitetaan niistä Tukesille.

Muita yhteistyötahoja ovat tapauskohtaisesti kaupungin muut yksiköt (mm. kunnallistekniikka ja maankäyttö), poliisi, Nokian Vesi Oy ja muut vesihuoltolaitokset, Pirkanmaan Jätehuolto Oy sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.

4.3 Tietojärjestelmät

Ympäristönsuojelun valvontatyökaluna käytetään Facta- sovellusta, jonne kirjataan valvottavien kohteiden perustiedot ja kohteeseen liittyvät valvontatapahtumat, kuten tarkastukset, valitukset ja neuvottelut. Lisäksi ohjelmaan lisätään liitetiedostoina tarkastusmuistiot, vuosiraportit ym. kohteeseen liittyvät dokumentit.

Facta- sovellukseen kirjataan myös lupa- ja ilmoitusprosessit vireille tulosta päätösvaiheeseen. Lausunnot, muistutukset ja muut lupakäsittelyn yhteydessä saapuvat asiakirjat voidaan tallentaa liitetiedostoina luvan yhteyteen.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröidyt toiminnot merkitään Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään Kuntavahtijärjestelmään.

4.4 Maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista peritään maksu Nokian kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti. Samoin maksu peritään tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi. Maksullisuuden piiriin kuuluu myös ympäristöluvanvaraisen toiminnan vuosiraporttien tarkastus.

Mikroyrityksiltä perittävissä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne, samoin kuin jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa.

Muista kuin ympäristöluvanvaraisen, maa-aineslain mukaisen ja rekisteröitävän toiminnan tarkastuksista ei peritä maksua.

5. Valvontasuunnitelman seuranta

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa kuvaillaan toteutunutta valvontaa ja tarkastellaan suunnitellun valvonnan toteutumisastetta. Lisäksi kuvaillaan toteutuneita valvontaprojekteja ja yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten kanssa.

Tarvittaessa voidaan esittää tulisiko valvontasuunnitelmassa olevia tavoitteita muuttaa sekä se, paljonko jatkossa varataan resursseja valvontaan. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeen mahdollisia muutoksia sekä suunnitelman päivitystarvetta lupavelvollisten kohteiden muuttuessa. Yhteenveto saatetaan ympäristö- ja rakennuslautakunnan käsiteltäväksi.

Laitosluettelon sisältävää valvontaohjelmaa päivitetään säännöllisesti kohteiden muuttuessa.

Valvontasuunnitelma tarkistetaan viiden vuoden välein. Suunnitelmaa päivitetään kuitenkin jo vuoden 2016 aikana sisältämään myös muita kuin ympäristölupavelvollisia tai rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluvia laitosvalvontakohteita.